

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

місячно (з книжкою)	5.00 злот.
чвертьрічно	15.00 "
піврічно	30.00 "
річно	60.00 "

**В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕ.
ХОСЛОВАЧЧИНІ 20 НОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.**

Всі точні передплатники дістають щомісяця безплатно книжку 6-ти «діл» в об'ємі 10—15 аркушів друку.

Перед страшными наследями войны

охоронитися найкраще, якщо забезпечите своє майно (в цілості або щонайменше вартісніші господарські і домашні рухомості) від вогню в

ТОВАРИСТВИ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„Д Н І С Т Е Р“

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Залицянки до польського хлопа.

Львів, 10. серпня 1938.

Коли розпався могутий колись в Польщі бляк „Хієно-Піаста“ з Вінцентим Вітосом у про воді і до правління в державі прийшли люди пі сля травневого режиму, польське село стало в о позиції до нового уряду. До травня 1926 р. було воно розділене на різні політично-партійні гру пи, яких фактичні чи ідеологічні основи сяга ли в часи, коли не існувала ще Польща як са мостійна держава. Полну політичну організа цію мали польські селяни тільки в Західній Га личині, яких ще в 80-ти роках минулого століт тя зачав організувати перший дощень на поль ського хлопа ексезуїт кс. Станіслав Стоялов ський при допоміж видаваного ним тижневика „Венец і Пшчулка“ і організатор перших селян ських віч. Демагог непересічної марки, довгий час переслідуваний духовними і світськими вла стями, був довгі роки справдішим божим ма урським хлопів.

Позискати мазурські маси прийшлося таки Стояловському зовсім легко. Польське духовенство, у 90% селянські діти, було майже без вибіку на службі польської шляхти. Шляхту мазури ненавиділи з цілою душою, згадуючи панщину і свою криваву розправу з панами під командою Шелі в 1846 р. Старше мазурське покоління почувало себе радше „дісарськими дітьми” як членами польської нації, вважаючи поляками якраз зненавиджених панів, себто дідичів і азагалі „сурдуюців”. Світська польська інтелігенція те вислугувалася шляхті і західно-галицьке мазурське село довгі десятки літ конституційної ери за Австрії було поправді без ніякого інтелігентного проводу і без політичного освідомлення та політичної організації — в часі, коли східно-галицьке село обі ті справи на добре вже собі засвоювало.

Сам без політичної освіти і без кінцевої характерності та внутрішнього опанування, по суті тільки платий хоч дуже зручний хлопський демагог, не міг дати кс. Стояловський мазурському слові поза вічевими комуналами якоїсь суцільної політичної програми й організації. Скомпромітований голосною збіркою на польську „лямпку“ на гріб Христа в Єрусалимі, якої він не поставив (велика збірка пропала), поєднався з кінці Стояловський зі шляхтою і епископами, став на їх службу і з їх ласки при кінці свого життя цей гомінний якийсь „ксонд-лямпяж“ став навіть соймовим послом.

Для політичного відродження польського селянства в Західній Галичині Стояловський не дав нічого тривакого і позитивного. Однак вичив на ловця польських душ свого учня Яна Стапінського, що за візирем свого вчителя став теж мистцем в демагогії і в політич. конзерват. Стапінський пристав до твореного тоді мі Львова — не з Кракова — Польського Строніцтва Людового, якому патрунував Б. Вислюх з „Кур'єра Львовського" як його творець, та з яким симпатизували деякі львівські польські

пін прийшли на фронт нові совітські відділи. На цілому фронті нагальні бої. В год. 6-й рано совітські полки за- атакували японські становища під Ян- куяніпін. По годинній боротьбі наступ відбито. Японці затримали всі свої становища.

ЗБОМБАРДУВАЛИ ПОЇЗД

Комунікат японського міністерства війни
подає:

У вікторок обстрілювала совітська артилерія пасажирський поїзд між Шуккаї і Кого в північній Кореї. Багато ранених між населенням.

Великі відділи совітської піхоти, артилерії і кавалерії концентруються на південний схід і північний захід від Ганш, 20 км. на північ від Чанкуфен та на північно-західних берегах залуви Поссіет. Пополудні вийшло з Новокиївська до Ганш 50 совітських танків. Коло Ганш будують більшовицькі окопи.

КИТАЙСЬКІ ВОЯКИ КРАЩІ.

Японський щоденник „Мінко Шімбун“ пише, що моральний стан відділів совітської армії, що брали участь у боях під Чанкуфен, дуже низький. Совітські вояки піддаються щораз то частіше. Щоденник додає, що китайські вояки не піддаються так легко. Тому вартість червоної армії загадочна, хоч має дуже багато літаків і танкової зброї.

Совітський консуль повинув Корею.

ТОКІО, ПАТ:
Совітський генеральний консуль у Сеу-
лі (столиця Кореї) повідомив генераль-
ного губернатора Кореї, що виїжджає
до Москви на відпустку.

Домей здогадується, що совітський уряд захочуть використати теперішні положення, щоб відкрити консулят у Кореї.

НОВІ МИРОВІ ПРОПОЗИЦІЇ ЯПОНІЇ.

представник японського міністерства закордонних справ заявив представникам закордонних часописів, що Японія не думає зривати дипломатичних переговорів у справі подій японсько-маньчжурського кордону. Дальший розвиток залежить від Світів. Японія висунула пропозиції у справі складу есентуальної комісії. Раніше Японія пропонувала комісії складатися з трьох рівноправних держав: японської, маньчжурської і союзу. Тепер японський уряд запропонував, щоб комісія складалася з двох рівноправних держав: японсько-маньчжурської і союзу.

**НАГЛИЙ ЗРІСТ ДОРІЖНЕЧІ В ССРС.
ТОВАРИ ЗНИКАЮТЬ З РИНКУ.**

Агенція АТЕ повідомляє:

У зв'язку з воєнною пропагандою між населенням СРСР запанувало переконання, що війна на Далекому Сході вже дійсно зачалася і тому слід якнайшвидше засобитися предметами першої потреби, що їх можна ще купити в кооперативах чи державних крамницях. Цей панічний настрій відбився відомо на совітському ринку. З продажі зникли найнеобхідніші товари і зросла спекуляція. В усіх більших совітських містах поширилася тайна торгівля т. зв. "дефіцитними товарами", себто тими, що їх нема в легальній торгівлі. Ціни підскочили нагло вгору і населення опинилося перед воєю хвилею дорожнечі. І так кілограм масла коштує від 14 до 26 рублів, 1 кг. хліба від 1 до 3 рублі, пара поганого взуття від 300 до 400 рублів. Зовсім зникли з продажі текстильні вироби. Суку на одиця можна купити в потайній торгівлі по ціні 400 рублів за метр.

lajut" i od „obleczenia” do „dotu” zmiana występuju-
z art. 170 i 127 k. k., zarządzić zmniejszenie całego nakładu
wydać w myśl § 493 p. k. zakres dalszego rozpowszech-
nienia tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpo-
wiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orze-
czenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym nume-
rze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu
podlega za sobą następstwa, przewidziane w § 21. ustawy
drukarskiej z 17. grudnia 1862 (Dz. p. Nr. 6 ex 1863), t. i.
zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych.
Uzasadnienie. Wymieniony artykuł przez podanie szeregu
nieprawdowych i adolnych wywołać niepokój publiczny
wiadomości mających rzekomo ilustrować stosunki w wie-
zionictwie polskim, a w szczególności postępowanie władz
wieziennych dopuszczać się zniewagi i tychże władz. Według
§§ 487, 489, 495 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pra. jest zatem
powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący:
D. r. T. Łaskowski, w. r. Protokół: Kowalski, w. r. Za-
wodziły: w. r. Warzosczyk, kierownik Sekretariatu.

демократи (Рутівський, Ревакович і ін.). У цю нову польську селянську організацію при П починав вложити чимало праці і дехто з українців, між іншими і Франко. Вичемним трибуном нової партії став Ян Стапінський, а П орган „Піжницький Люду” вскорі опанував мазурське село, яке і носило Стапінського і його агітатора — між ними і В. Вітоса — до галицького союзу і віденського парламенту. Остаточно і Стапінський пішов шляхом свого вчителя, погодившись з пануючим в Галичині режимом. Після війни у варшавському союзі не відіграв вже ніякої помітної ролі.

У проводі польського селянства зразку в Західній Галичині, ставав Вінценти Вітос, селянин середник з Вержиславців під Тарновом, віцеви учень і агітатор Стапінського, і ще більший від нього мистець у „хлополапстві“, до хвилини повстання самостійної Польщі невідома величина у польському політичному світі. Амбітний і неперербірчивий в нічому, перебрав політичну жауку від свого політичного діда Стоядовського і свого політичного батька і безпосереднього учителя Стапінського, якого швидко політично цілювати звикдуював. В партії повстав розлам: більшість завиділася за Вітосом, що й оснувала свій орган „Пясг“, меншість, яка з часом зникла зовсім з овиду, лишилася при Стапінським з „Пржизцелем Люду“. Вітос став диктатором галицьких мажурів, не маючи біля себе ніякого інтелігента з визначним стажем в партії.

В якийсь час пізніше став Вітос фактично у проводі польських селянських мас взагалі. Був аж надто реальний і лучився з тим, хто допоміг йому до особистої кар'єри, в якій скоро дійшов до самого вершка. Став патроном мажурських „хулаків" та ініціатором колонізації польськими селянами українських земель. Трикратно був у проводі уряду. Дальше відоме. Не погодився з Пласудським і літом 1930 р. на спільку з пепессами започаткував в Кракові безпощадну боротьбу проти потриваного режиму. Скінчилося Берестям, процесом і засудом та втечкою за кордон.

Польське селянство, що було під Росією, у своїй масі не пішло під команду Вітоса. На цьому терені діяли дві селянські партії — „Визволене“ на півні. сході і сході та „Строїніцтво Хлопске“ в полудневій Люблинщині і частині келецького воєводства та середущої Галичини (Ряшів—Ярослав). Перша — „Визволене“ — авторова на російських „народників“, дещо на есерах, мала у проводі людей російської політичної школи (Тугут, Максиміліян Малиновський, Вижиковський, Руг), була радикальня зі соціального й політичного боку. Чисельно значно менша „Строїніцтво Хлопске“ під проводом львовянина Яна Домбського і своїми теренами і своєю ідеологією була посередини між „Визволенем“ і „Пястом“. „Визволене“ і „Строїніцтво Хлопске“ формально і публично не кумалися з ендеками (Польське Строїніцтво Народове) та їх прибудівками, як це робив Вітос зі своїм „Пястом“. Брали вправді участь в коаліційних урядах, але теж часом стояли в опозиції до уряду і „Паста“. В Познанщині і на Поморі в деяких повітах люблинського воєводства мали доволі значний голос ендеки, а на Шлеську Корфанти в хадещію.

Береста, арешти, засуди і нагілка на людовців після відомого конгресу польської лівниці в Кракові літом 1930 р. стали притокою до консолідації всіх трьох людодивених партій в одну суцільну організацію — „Польське Страніцтво Людове”. На його чолі ставив В. Вітос, але з

причини впаду на кордон не відіграв вже в терені виднішої ролі. Не мають теж того значіння і старі людювії інтелігентні — б. маршал союзу Ратай і проф. д-р Кот. Верх у партії беруть молоді, досі незнайні люди, при чому партія зискує чимало сторонників і в Познанщині та на Поморі. Зі старих людювієвих діячів Домбський помер. Тутут тільки формально перебуває в партії, а Малиновський і Руг за ціну сенаторських мандатів перейшли в проурядовий табор.

Колишній Безпартійний Більок співпраці з урядом хоч агуртував у себе чимало польських селян кар'єристів, не мав щастя у ловах на польського хлопця. Польське село держалося здалека і з недопірми. Не мав теж щастя у тих ловах і Обуз Зедобчення Народового (ОЗОН) і праця першого керівника його сільського сектора сенатора ген. Галіці не повелася зовсім і він уступив. Не йде ОЗОН-ові у польському селі і нині, а минулорічний кривавий хлопський страйк, зааранжований Польським Стронніцтвом Людовим з його пізнішими репресіями і карно-судовими засадами поширив і поглибив прірву між польським селом і владою. Не повелася вкінці і недавні намічені зм'якшення репресій і спроби замирення зі старим хлопським ватажком Вітосом. Не вдалася поїздка до Чехословаччини, де проживав В. Вітос, одного зі старих селянських людовцевих діячів Вуйціка.

Польське Стронніцтво Людове остається на
дальше непохитне в опозиції до уряду і тепе-
рішнього режиму. Скінчилися покищо нічим за-
ходи утвердити помосту між урядом і його гвар-
дією та польським селом, що його репрезентує
ПСЛ. А при теперішній суспільній структурі
Польщі — ніякий її уряд без підтримки поль-
ського села на далеку мету не може існувати.
І тому уряд і дальше не занедбає справи позн-
скати собі польського хлопа, незражений доте-
перішніми невдачами.

Змiнивсь тiльки спiсiб вeдeння oтиx „лo-
вiв“. Пpиnadoю мaють стaти деякi концeсiї в кo-
pисть пoльськoгo сeлa i тo пoлiтичнoгo — нa
думкy уpяду — i гoспoдapськoгo знaчeння. Пo-
лiтичними концeсiями мaлиб бути нoвi вибopчi
opдинaцiї дo гpoмaдських, вoлoсних i пoвiтових
paд, a влacтиво, в пpактицi нeдaлeкi кoмyнaльнi
вибopи. Впpавдi лyдoвцi пpoтeстyвaли й ocy-
джyвaли нoвi вибopчi зaкoни, aлe мaбyть тaки
вiзьмyть yчacть в кoмyнaльних вибopax, якi мa-
ють бути бeзстopoнiними i чистими в тoмy poзy-
мiннi, щo лyдoвцi змoжyть пepeпepти свoїx кaн-
дидaтiв дo гpoмaдських, вoлoсних i пoвiтових
paд y зoвciм пoвaжнoмy числi i вiзяти yчacть y
викoнaвчих сaмoypaвних opгaнax. Цe й дaст-
iм спpомoгу oписaти пepeпepти свoїx кaндидaтiв
дo сoймy i сeнaтy, яких вжe нe збoйкoтyють. A
тaм нa тepeнi Вapшaви зняйдeтьcя змoгa пoбa-
лaкaти з лyдoвцями, нe виключaючи нaвiть
мoжливocтi iх зближeння дo ypядy i влaди, пo-
якy лyдoвцeвi кepмaнчi вжe вiддaвнa пoся-
гaють.

Щоб приєднати собі польське село, уряд вніс
недавно проект закону про устійнення ціи на
збіжжя, що вже і перейшов в сойм і сенаті. Кер-
муючі людовцеві кола поставилися до цього
проекту критично, що проте не виключає, що
коли згаданий закон у життєвій діяльності дасть
користи для польського села, то зможе проло-
мити його нехить і зблизити до уряду.

Чи владуться усі ті комбінації і чи уряд сучасного режиму зуміє зеднати собі польське село, покаже найближчий рік.

Д-р Степан Баран.

що світ поділився на два табори. Одні, визнаючи недостаті демократії, відкидають її, інші ж намагаються її оправити, удосконалити. Соціалістичні помітно дві течії: Англія і Франція, кожен свою ціну стараються зберігти старій формі. Чехословаччина шукає нових. Головним представником політичної демократії в парламентаризмі. Англія і Франція цупко тримаються свого парламентаризму. Чехословаччина намагається довести його до модернізації і позбавити недоліків, які мають наслідком застарілість старого парламентаризму: невідповідність мас до вирішування складних питань, маргіальність й утечу від відповідальності, некомпетентних чинників у вирішенні суспільних питань і т. п. Найбільшою хворобою парламентаризму є немов суверенність різних груп, що походить з фальшивого рівняння рівності громадських сил і незмінного обов'язку зберігати колективну відповідальність державу та іншу єдність. Кожний має право кричати про свої болю, але не кожний має право лікувати. Лікарями мають бути держава та суспільство: кожний має право мати свій голос, але не кожен має право мати свій голос. У суспільстві мають тільки два голоси: один має належати різноманітності, другий — єдності. У суспільному будівництві для людини єдиним правом є неграмотності це порушення рівності, що веде до пониження їх.

Оцю головну хибу старого парламенту чехословацька демократія уступає новим надбудовами: 1) комітетам партій („пятками“, „сімками“, „девятками“); 2) Народньою (національною) Чехословацькою Радою.

Поруч з писаною конституцією парламентом і т. п. установлено цією, що ніякі поважні справи не виходять з-під парламенту чи впадуть без розгляду їх спеціальними комітетами, які мають просту назву „платки“, „смішки“ та т. п. від кількості представників партій, які входять урядову коаліцію. Цей комітет розглядає й обмірковує всі важливі справи, гаючи при потребі найвидастніших фактів, ще після його рішення установлюється рядок засідань парламенту та зборів коміт. Таким робом усі найгостріші питання виваються далеко від уха широкого масової публіки. Парламентові й урядові рішення підготовлені рішення. Ураї й парламенти з ними. Так слабнуть всім бачилих боях суперечки, примирення на терпимість та антиворюється „смішки“

Оскільки в "Літках"
ступлені не всі політичні групи і
нання тієї самої функції в широкій
існує друга надбудова, що складає
історичних подій, а саме Національ
ацька Рада, в яку входять представ
них партій, не лише урядових, а й
Це організація цілком самостійна
том зовсім юридично незалежна. Її
найбільшою підпорою парламенту
національної політики. Там всі згод
творчі партії (праві й ліві, урядові
ні) вирішують всі свої спори й
спільну лінію, яку переводять в
уряді. Національна Чехословацька
ган морального впливу на все чехосл
ціональне життя. Там рішення в
справи ранні, ніж мають значення в
ті. Там рішеннясь все те, що в
міня і полагоди в "Літках".
Національна Чехословацька Рада
ціональний апеляційний орган.

звертатися за моральним рішенням у всіх розбіжностях усі відповідальні чинники чехословацької демократії. Установлений він неписаною конституцією чехословацької демократії існує Н. Рада тихо, непомітно. Робить певну консолідаційну роботу. Але в години тривоги, напруження, розпачі, виступає назверх, як найавторитетніший орган чехословацького національного суспільства.

В останніх часах виступила вона у зв'язку з тією ситуацією, яку створило прилучення Австрії до Німеччини.

Для прилюдної маніфестаційної апробати сучасного політичного курсу державно-національної політики Національна Чехословацька Рада дала 23. квітня ц. р. президентові Е. Бенешові диплом почесного члена. Відповідаючи на акт пошани й апробати його політики, президент Е. Бенеш між іншим сказав: „Нинішня сила нашого народу й держави, їх культурна й політична зрілість, наше географічне положення, наша історія і традиція, спосіб співжиття з іншими нашими національностями, — все це передумови, які в рямцях існуючої державної форми найбільше, ніж колиінде в історії нашої землі, кажуть нашій державі бути демократичною й республіканською. Не хочу цим торкатися інших держав і режимів. Кожна держава утворює свої форми й режими відповідно до умов і можливостей, в яких перебуває. Наша форма і наш режим не найлегший для влади. Це бачимо й чуємо щодня. Можна сказати, що це саме найтяжча форма володіння та державного керівництва. Накладає на народи, партії, провідників величезні обов'язки. Вимагає постійних переговорів, концесій, обережності, строгості,

реальності, добровільного терпіння, свідомої терпимості, постійної добровільно на себе накладені жертвенності, постійного збереження миру. Це все, коротко кажучи, є саме протилежністю того, що багато людей уявляє собі під демократичними свободами... У демократії ніяка гра партійних сил обов'язково веде до боротьби за погляди, інтреси, що в режимі свободи є цілком природним, самозрозумілим і цілком оправданим явищем. Однак та боротьба може бути небезпечною для держави, коли не втримується в певних доцільних межах. У сучасній Європі, де післявоєнний розклад замінив чимало демократій на інші режими, демократичне громадянство, в якому єдність держави, народу і партій не підтримується засобами авторитарного режиму, потребує зв'язку дисципліною, авторитетністю, правовою і поліційною строгістю та справедливістю, великою чуттєвою солідарністю, високою натугою чуття, інтелекту й інтересів, щоб зберегти єдність держави й нації, силу державного апарату та морального здоров'я всього державного організму...

Чехословацька Національна Рада має тепер виконати велику річ: підготувати парламент і нарід до розумних реформ у користь інших національностей. Таким робом чехословацька демократія корегує те, що тяжко здійснити механічним зберіганням парламентарних форм. Де парламент не має сили, де Національна Рада й „пятки“, „сімки“, „дев'ятки“, які прочищують шлях формальному рішенню парламенту.

Так де культурна нація, що має державу. Чи не добрий це взірць для нас, що ні держави, ні парламенту не маємо?

Н-р.

Вже й Мамай Фотографує
Все приладдя в нас купує!

Фотографічна крамниця

„Е-КОМП“ ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 29.
тел. 2-3-30.

Українське вчительство на західних і північних землях.

Відкіля приходить українське вчительство на західні і північні землі? Кілько його там? Як живе та що робить?

Українське вчительство на північних і західних землях рекрутується переважно з українського народного вчительства, що його перенесли туди з південно-східних воєвідств, та з учительських кандидатів зі Східної Галичини, Волині, Полісся, Холмищини й Підляшшя.

Дуже важко дати певну відповідь на питання, кільки всього українського вчительства на західних і північних землях. Статистики цього вчительства нема та й не може бути. Є тільки джерела, що на їх основі шляхом цифрових комбінацій та дедукцій можна дійти до приблизного числа українського вчительства на північних і західних землях. Це — статистика професійної організації українського народного вчительства ВПУВ.

З останнього звідомлення з діяльності за 1937 рік цього товариства довідуємося, що маю воно на західних і північних землях 212 членів. Це ті члени, що їх шкільна влада переносила в давніших роках зі Східної Галичини „для добра школи“. Це найідейніший та найхарактерніший національно елемент, що в умовах, дуже важких умовинах життя не вирікся своєї національної — професійної організації та не порвав духовних ниток з рідним краєм і рідним народом.

Добра половина перенесеного українського вчительства під важкими життєвими ударами так духовно заломилася, що забула про своє національно — професійне товариство, перестала цікавитися справами своєї вузкої батьківщини й українського народу. Буде цих учителів до 200 душ. Вросли вони механічно в нове середовище та збайдужіли до всіх національних і громадянських справ. Вони не вернутися вже назад, як суспільний актив, до українського народу; їхніх дітей можна вважати також провідниками для нашої національної справи.

Коло 200 українських народних учителів — це ті молодші учительські кандидати, що шукали лембуди та якогонебудь куска хліба, і надали його далеко на західних і пів-

нічних землях. Вони поженилися там або по-виходили заміж, потонули в чужо-національному дусі та пропали мабуть раз на й — для українського народу.

Отже разом буде на західних і північних землях держави коло 600 душ українського народного вчительства. З них 212 осіб належить до свого професійно-національного товариства, втримує духовний контакт з батьківським краєм та українським народом — читає українські часописи, журнали і книжки, відвідує в часі свят і вакацій свою рідню, посилає своїх дітей до середніх українських шкіл, дає жертви на народні потреби. Їх можнаб назвати духовним активом. Решта — звичайний собі статистичний людський матеріал, або й то ні.

З перенесенням українського народного вчительства на захід приходить найчастіше руїна його родинного життя. Про це пише один перенесений учитель: „Літа пливли в безнадійній тузі за літами. Прийшов час давати дітей до вищих шкіл. Післяти двоє-трьох нараз — нема звідки. Рада в раду і постановили ми, що дружина вернеться в рідний повіт доглядати дітей у школі. Я залишився сам у селі, де нема ні одної інтелігентної родини, нема кому ложки борщу зварити. Живу самими яйцями та молоком, а часом навіть і пісною бараболою... Так сиджу вже кілька літ на своїй посаді. Найгірше довгі вечори. Передплачую свої часописи, журнали і книжки. Читаю та читаю — не для думкам волі“.

Громадянської праці не може вести такий учитель ніякої, бож він кровно, емоціонально та ідеологічно „чужа“ людина серед місцевого населення. Йому ніхто не вірить. Це недовіра — якщо не брати під увагу браку національного споріднення — підготувала пропаганда безвідповідальних елементів. У листі одного українського вчителя так читаємо: „інтелігенція, вихована на всіх „Кур'єрках“, має про нас два переконання: або „юдичини русін“, або „серботажиста-гайдамака“. Відповідно до цього, котре з переконань бере верх, займає до нас становище. В кожному разі не любить називати

М. Троць
Львів, **РИНОК** 14. ПОРУЧАЄ:
БІЛАЯ

МУЖСЬКЕ ЖІНОЧЕ
ПАНЧІШКИ, КРАВАТКИ І Т.Д.

„Україна, українець“ та вважає нас малокультурним, меншвартним народом, майже азіатом. Погляди своєї інтелігенції переймає й селянство та таксамо нас легковажить, не шанує“.

Чи серед таких настроїв довкілля може народний учитель сповняти з успіхом свої виховні завдання в школі та поза школою? Відповідь мабуть тут зайва!

Ми завжди стояли на тому становищі, що переносити українського народного вчителя на захід „для добра школи“ — річ непедагогічна та з суспільного погляду зайва і шкідлива. Перенесений учитель на заході видів, гратиме охоту до життя і праці, марнує непотрібно свої приспані громадянські сили в той час, як серед рідного довкілля був би дуже корисний і в школі та поза школою.

Допоможім йому повернутися у своє рідне село, між своїх людей.

І. Ю.

З б білоруського життя.

НЕДОЛЯ БІЛОРУСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ.

З семи білоруських гімназій залишилася тільки одна і то не самостійна, але як філія польської гімназії ім. Словацького, затиснена в темні кути будинку. Не вважаючи на те ця гімназія притягає до себе кандидатів з усіх сторін так, що в ній відчувається велика недостача місць. До самої тільки першої класи в минулому році зголосилося понад 80 кандидатів, підчас коли місця є тільки на 40 і тільки прийняли решта мусіла залишитися дома, на селі.

Виходилоб з цього, що білоруська гімназія повинна дістати більше приміщення і крім цього право відкрити рівнорядні класи та — що найважливіше — права самостійної школи.

Але на те все навіть частинно не заноситься. Навіть навапики В Урядовому Департаменті виленської шкільної кураторії у списі гімназій на рік 1938-39 нема ані білоруської гімназії, ані теж гімназії ім. Словацького, до якої білоруська гімназія належить. Можні догадуватися, що з'являю з тими школами проєктують якісь зміни, а це вже поганий знак, бо всякі такі зміни білорусинам ніколи не виходили на добре. Деяке світло на це моглиб кинути цьогорічні весняні вступні іспити до тієї гімназії та висаїд тих іспитів: на 38 зголошених кандидатів до I-ої класи прийняли тільки 21.

До цього треба додати, що ще в минулому році замість скасованих вищих класів білоруської гімназії досі не відкрили ніякого ліцею, хоча білорусини у цій справі спеціально заходились. Меморіал Білоруського Національного Комітету у Вильні до президента міністрів і міністра освіти в цій справі залишився без відповіді.

ПОЛІТИКА У СПОВІДАЛЬНИЦІ.

Литвеє число журналу „Шлях Молоді“ містить з Жолішом, вілейського повіту допис, в якому читаємо:

„У нас майже всі мешканці білорусини. Отець парох — поляк. В часі великої сповіді, коли один парохієвний (подане ім'я і прізвище) приступив до сповідальниці і почав сповідатися по білоруськи, отець парох Ян Яскевич не витримав і зажадав, щоб він сповідався по польськи. Коли-ж той сказав, що по польськи не може, сповідник крикнув: „То йди сповідатися до Вильні до священника-білорусина“ — і виїшов зі сповідальниці“.

ЧОМУ „СНАПОК“ ПЕРЕСТАВ ВИХОДИТИ?

Православна митрополія у Варшаві відразу відкидає російські й українські доданки для

УРОЛЬОГ
Др. Богдан Макарушка
 спеціаліст недуг нирок і мочово-полових органів
ВЕРНУВСЯ
 і ординує від год. 3 — 6 попол.
 у Львові, вул. Руська 16. І. п. Тел.: 100-85.

дітей до свого тижневика „Слово“. Два роки тому почала видавати місячний білоруський додаток для дітей п. н. „Снапок“, під редакцією відомого білоруського педагога Сергія Павловича. Цей часопис, знаменито редагований, тішився великою популярністю серед білоруської православної дітвори. Але в останніх кількох місяцях цей часопис не появлявся. На запити виявлялося, що митрополія припинила видавати „Снапок“ на домагання адміністраційної влади. Треба при цьому замітити, що „Снапок“ не був ніколи сконфіскований.

БІЛОРУСЬКИЙ ПОЕТ ВИЙШОВ З БЕРЕЗИ.

По 15-тисячному побуті звільнився з табору відокремлення у Березі Картузькій білоруського поета Сергія Хмару. Побут у таборі дуже підкопав його здоровля.

НОВИЙ БІЛОРУСЬКИЙ СВЯЩЕННИК.

В липні ц. р. у Мюнхені писвятили на католицького священника східного обряду Михайла Маскаліка, вихованця колегії св. Андрія ОО. Бенедиктинів у Мюнхені. Він походить з неслівського повіту.

Закарпаття.

ХОЧУТЬ СПЕНСІОНУВАТИ О. АВГУСТИНА ВОЛОШИНУ.

Шкільний реферат для Закарпаття без якихнебудь законних підстав звернувся до директора учительської семінарії в Ужгороді о. Августина Волошина, щоб він висловив прохання перевести його на пенсію.

Цей крок шкільного реферату супроти людини, що має великі заслуги не тільки перед українським народом, але й перед державою, викликав обурення серед українського громадянства. У зв'язку з цим Перша Українська Центральна Народна Рада вислала до президента д-ра Бенеша і прем'єра д-ра Годжі телеграми, в яких протестує проти цього кроку шкільного реферату і просить, щоб вони в інтересі заспокоєння підкарпатського українського населення у цей важкий для держави час цей розпорядок скасували.

„ЧУЖИНЕЦЬКА ЛЕГІЯ“ В ПЕРЕЧИНІ.

Перечинські русотяти ніяк не можуть погодитися з фактом, що Перечин — це свідомий український центр і не хоче себе затроїти московським дурманом. Кілька разів намагалися русотяти зложити обидство Духовича, але це їм не вдавалося, бо обидство існувало, але без людей, бо люди іронічно посміхалися в той бік, де на хаті висіла таблиця з написом: „Общество Духовича“. Аж ось минулого року русотяти зложили балабайкову оркестру, до якої задурили дітей з самих чужонаціональних родин, що живуть у Перечині. Отже є в цій оркестрі діти національностей: італійської, мадлярської, жидівської, чеської і словацької. Перечинська дітвора називає цю оркестру „Чужинецька легія“ або „Общество іногородців“.

Цю оркестру веде вчитель Люблик Говер, римо-католик, жевідомо якої національності, якого за якісь спеціальні заслуги шкільний реферат переніс в Мокрого до горожанської школи у Перечині.

Масовий процес на Східній Україні.

В багатьох вуглевих трестах у Донбасі викрили контрреволюційні шкідницькі право-троцькістські групи. Директори трестів Руденко і Повстаній та головні інженіри стали перед судом. Їм грозить кара смерті. Акт обвинувачення закидає їм організування катастроф з людськими жертвами, зменшення продукції вугілля і саботування вкалівок ком. Кагановича. Підсудні признаються до вини. Перед кількома днями суд засудив на кару смерті 4-ох керівників вуглевих трестів.

По широкому світі.

На територіальних водах Фінляндії появилось знову шість підводних совітських човнів з панцирником „Аврора“.

У французьких Альпах почалися великі маневри при участі кількох більших військових одиниць. За ходом маневрів слідкує штаб французьких старшин з шефом генерального штабу Гамелен і військовими аташе чужих держав. На закінчення маневрів приїде през. Лебрен і прем. Даладіє.

В Абрुццях в Італії відбуваються теж маневри, щоби перевірити справність нової двополкової дивізії піхоти. Маневрам пригладується Муссоліні та італійський наслідник престолоу.

Шеф кабінету болгарського прем. Коссина Дмитро Радек призначений на становище шарже д'афер у Парижі.

— Коли, Лідо? Скажіть! Я дуже неспокійний за вас! Ви ніколи ще не були такі дивні.

— Дивна? Може. Але це пройде. Я прийду завтра на корсо. Бувайте здорові!

— Ручки цілую. Я ждати.

Ліда вже в хаті. Це тиха, маленька кімнатка, в якій вони з Марком знали стільки щастя, де сповнилися її дівочі мрії в розпалі кохання, де прожили вони стільки доброго та лихого. Чиж би Маркові анудилося вже таке щастя? І від чого ці дурні слівки тиснуться так до очей? Як якийсь сентиментальний гусці! Треба чимскорше вмитись і припудруватись, бо Марко приїде, щоб не побачити її журби. Про це він не повинен знати!

Вже 9-та, а його ще нема. Звичайно в тому часі вони вже пють чай, що його вона добре навчилася приладжувати. Незжеж він сьогодні не прийде?

Холодний піт виступає їй на чоло на саму згадку... Ліда ходить нервово по хаті. Вже не стримує сльоз. Вони плавають нестримно, вижоджуючи рисочки в пудрі. Очі почервоніли й запущали, а серце бється за кожним стуком ніг по кам'яних ступнях і завмирає від напруги, чи ці ноги задержаться біля її дверей, чи підуть собі далі.

Усі проходять мимо, як хвилі у вічність. Поволі Ліда охоплює реаніація. Вона сідає у фотелі під вікном і замучена нервовим вичкуванням, втишена холодом ночі, засипає.

Прокидається вранці з думкою: ранок мудрий від вечора. Вчорашня трагедія чомусь байдуже при повному світі дня. А що болить її

Повідомляємо

що з днем 1. вересня 1938 р.

ми ЛІКВІДУЄМО

Кonto ПКО. ч. 143.322 - Варшава

й тому просимо ВСІ ГРОШІ надсилати

ТІЛЬКИ

на Konto ПКО. Львів
 ч. 504.060

АДМІНІСТРАЦІЯ „ДІЛА“.

Ціле село перейшло на католицизм.

„Век Нови“ подає: Село Седлиш в костопільському повіті було останньої неділі термом великого торжества, а саме переходу з православ'я на латинський католицького костела всіх його мешканців. Село Седлиш населяє давня зародова шляхта, яку „аруші“ займає місцевий уряд. Мешканці Седлиш належать від довгого часу до „Зв'язку шляхти загродової“.

Похорон пок. Йосафата Пендюка.

У вівторок 9. ц. м. львівське громадянство відправило на вічний спочинок тілі останки бл. п. Йосафата Пендюка, найстаршого віком і найбільш заслуженого ділами представника творчого українського міщанського стану. До мовина спочивала в крипти вірменської церкви. Панахиду відправив та похоронний похід провадив о. кан. Семчинин в асисті двох священників. Над родиною гробницею Покійного, куди склали домовину з тілними останками, промовив інж. М. Творидло, підкреслюючи благородні думки й заслуги Покійного, як піонера й організатора українського ремісництва. У похороні взяли участь великі маси народу, зокрема організовано з прапором Т-во „Зоря“, якого Покійний був колишнім активним членом, приквітись поважною сучасною до власного дому „Зорі“. В комплекті йшло „Міщанське Братство“, всі ремісничі бурси, члени Гол. Відділу „Прогресу“ і П. службовики і чимало рядових громадян.

При цій нагоді спростовуємо прикрасу друківську помилку, яка трапилася у некрологі Пок. Йосафат Пендюк помер 7. серпня, а не 1. липня ц. р. Одночасно подаємо до відома, що у вівторок 16-го ц. м. в 9 год. ранку у церкві св. Юра відбудеться заупокійна Служба Божа.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА“ Ч. 20.

Л. Крушельницька.

СТУДЕНТЕСЬКИЙ ФПІРТ. 2

В голові Ліди знову клубилися думки: так, це така правда, Марко зраджує її? Це вже безсумнівно! Він робить те саме, що вчора, а потім прибігає задиханий до неї виправдуючись, що професор його задержав, що він має іспити, що не має часу. Ах! Підлий!!! Що тепер робити? Не стрічатися з ним більше?

— Чому ви такі мовчазні? Що вам так поспувало гумор?

— Ні, ви помиляєтесь, я дуже тішусь, що відірвалася трохи від книжок. Остогидли мені!

— А як ваші „лігаменти“?

— Ех! Не згадуйте. У четвер здаю третій раз, як мене Бранд ще раз схоче спалити то його задурю як пса. Але щоб там говорив про лігаменти. Куди йдемо, до кіна? Ми вже на Миколая, може краще підемо до парку?

— Ні, ні! Я мушу йти до хати. — Я й не чула ся, що ми вже тут, я забула, що мушу бути в хаті, мушу, мушу.

І Ліда скрутила на вул. Зибанкевича, а адіаований Богдан злетів за нею:

— Якже так? Виж самі казали, що хотіли зі мною бачитися, а тепер тікаєте. Що це значить?

— Нічого це значить! Мушу зараз бути в хаті, зрештою ви цього не розумієте!

— Зовсім нічого не розумію! Саме бачу, що ви схильовані, тож дозволяйте відправити себе до дому.

— Ні, Богдане! Прохачу вас вибачення. Я дійсно сьогодні неспокійна, голова мене боляче. Я мушу йти, а ми побачимось ще...

ціле тіло від невідгідної позиції — то треба пробити руханку і взяти холодний туш. Швидко й конує Ліда свою постанову й щойно тоді віджугується глянути у дзеркало. Під очима ліда сіра тінь, що побільшила вже й так великі й чині очі, а уста дістали якийсь нийкий зрад і то сумний, ні іронічний. Тільки струнке тіло ще саме розцілило — сварилось з нахмареним личком. Воно створене до радощів не прижвало ніяких терпін. Воно хотіло безжурности сміливих, простих рухів.

Простигти рамена, засміятися, приваляти широкі до вчорашніх сумнівів і боляче змислим...?

А проте високо в годині холодної мислі розглядав ситуацію. Може примусив Ліду братися, піти на виклади та інтенсивно працювати цілий день, а ввечір піти на зустріч Богданом.

— Я їдав на вас без переконання, думав, що вже не прийде...

— Чому ж? Коли я умилююся — відстаю все!

— Чудово! Панно Лідо, чи ви бачили Клерка Гейбла в „Сан Франціско“?

— Ні! Можемо піти. Він чудовий чоловік, сотковий мужик, але зрадливий як усі!

— Скажіть, радше, як усі жиди? Вони зрадливих створін на світі нема...

— Що ви так говорите? Мужиків зрадливих, а зрада в них — найбільша їхня слабкість...

— О! Вибачайте! Я не хочу бути зрадливим. Оповім вам автентичний факт з життя, а переконаєтесь, яким зрадливим є жид! Я любив свого часу в одній книжці...

3 природи і життя.

3 ЖИТТЯ НЕВИДНИХ ЗВІРЯТ.

Не жив у людському, але й у звіринному світі йде важка боротьба за буття, при чому одне звіря стає жертвою апетиту другого, сильнішого. В обороні слабших істот перед сильнішими у звіринному світі грає велику роль їх здатність змінити барву тіла чи пак його пофарбувати — шкіри. В той спосіб слабше звіря стає невидиме і часто таким чином рятується від загибелі.

Усі знають про таку прикмету хамелеона, малої ящірки, що звичайно має у спокою зелену шкіру; шкіра цього звірятка міниться різними барвами, звичайно вона прибирає барву середовища. Від того і пішла приповідка „змінюється як хамелеон“, якої вживають тоді, коли мова про людину, що часто змінює свої погляди чи орієнтації.

жених звіряти. Це подразнення переносяться чутливими нервами до спеціальних залоз, що виділяють гормони, які регулюють краску шкіри.

З інших дослідів над способом життя цих цікавих звіряток заслуговують на увагу дослідники над впливом світла на шкіру хамелеона. Ось нпр. на сплячого в темноті хамелеона наклали мале, немов сідало з паперу, а потім засвітили лампу, намагаючись не збудити при цьому звірятка. Під впливом світла шкіра звірятка миттю змінила свою барву з винятком тієї частини, що була заслонена від світла папером. Так учені прийшли до переконання, що не може бути й мови про свідому зміну барви шкіри в хамелеона, бо ця зміна відбувається навіть підчас сну звірятка. Хамелеон легко звикає до людей і в Іспанії тримають освоєних хамелеонів у багатьох домах як живі „мухоловки“.

ТАЄМНИЦЯ „МОРСЬКИХ КОНИКІВ“.

Багато читачів напевно бачило в музеях чи у приватних збірках т. зв. „морських коників“. Їх можна найти також на березі моря, яке їх часто викидає, „морський коник“ — це мала рибка, а свою назву завдячує вона своїй витягненій голові, що подібна до кінської. Морський коник подібний своєю барвою до морських водоростів, але може її змінити залежно від потреби.

Деякі рибки з родини тих коників мають дар обвиватися коло морських водоростів немаче стійка, так що зливаються зовсім з водоростами і стають невидні.

Зовсім подібно поводить маленька морська рибка, яку називають „морською голкою“.

ЖИТТЯ В МОРСЬКИХ ТРАВАХ.

Коли у слою води помістити жменю морської трави, тоді в першій хвилині видається нам, що крім трави у слою нічого нема. Шойно по кількох хвилинах видно, що у слою роється від усього малого сотворіння: маленьких хробачків, рачків, рибок та ін. Вони зпочатку зі страху знерухомілі, а потім почали рухатися і повиплазили зі сховків.

МОРСЬКИЙ ПАВУК.

У Середземному Морі і в інших морях Європи й Азії живе медуза-сепія, звана також морським павуком. Вона має спеціальний мішочок виповнений чорним, як чорнило плинном, який викидає з мішочка, коли до неї наближається ворог. У каламутній воді вона стає невидим для ворога.

Медуза-сепія має ще інший охоронний засіб, що робить її невидною. Морський павук, що спочиває нерухомо на дні моря не різниться нічим від камінців, що теж там лежать, і міниться такими самими барвами, як вони. На рівнім пісковім дні шкіра цього „павука“ гладка та рівна, на шорсткій поверхні скали вона стає подібна до неї, поморщена, на зернистім камені вона сфалдована у безліч опуклостей та заломів.

ПРОЗОРИ ЗВІРЯТА.

Крім згаданих звірят та їх подібних, що змінюють барву шкіри на подібну до оточення і таким чином стають невидними для ворогів, живуть ще водні звірята, що є зовсім прозорі, так що їх у воді зовсім не видно. Такою є медуза, що виглядає у воді немаче чудова цинкака з прозорого мінливого красками веселки кристалу. Коли вона мандрує під поверхнею води, тоді її горішня частина тіла, що має форму парасолі раз сплющується, та знову стає опукла. Коли вода викидає медузу на берег, тоді її мертво тіло виглядає немаче прозора куля з кристалу чи слізи і відбиває своєю білопрозорою масою від надбережного піску та каменів.

У морській воді їх часом майже зовсім не видно, а купальники догадуються, що зустрінувшись з медузою шойно тоді, коли спарить їх їдкий наче кропива дотик її тіла.

Крім медуз у різних глибинах морських вод живе ще велике число інших прозорих звірят, таких прозорих, що через них можна читати навіть найдрібніший друк.

З цього малого числа прикладів видно, як мати всего живого, природи, оточує своєю опікою навіть найдрібніші тварини, допомагаючи їм в охороні найбільшого скарбу кожної істоти — життя.

Воміти в історії медицини.

В одному лікарському часописі находимо цікаву розвідку про погляди людей на воміти в різних добах історії.

Воміти, чи то вони виступають природно, чи викликані штучно, вважали люди завжди чимсь неестетичним. Лікарська штука цікавилася ними вже від давніх-давна. Знаємо з історії про непоміркованість римлян в їжі в добу занепаду моралі та інших чеснот. Тоді в Римі пильно шукали за всякими засобами, що спричинюють воміти лише в тій цілі, щоб випорожнення шлунок наповнювати наново. Це було необхідне, коли нпр. якийсь патрицій мав їти одного дня на два бенкети.

Лікарі і навіть лікарі вже давно заприпитали, що воміти є часто оборонним засобом організму проти деяких шкідливих чинників, як нпр. при затроєнні шлуку випускати поживою чи отрутою. Тому в таких випадках викликування штучно вомітів вважали лікувальним засобом.

У зв'язку з цим старинні апікарі доручали усім зела на викликання вомітів. Між іншими на першому місці були нарциси, гіяцинти, що з тієї причини навіть мали латинську назву „баллос воміторіус“. Докладні інформації про вплив тих зел находимо в творі старинного римського лікаря Діоскуріда, що написав цілу розвідку про вплив гіяцинта на воміти.

Одначасно старовинні лікарі звернули свою увагу на алхі, що прискмрюють воміти. Їх описує до таких алків квіти та овочі гранату, живицю ялівця, материнку, кардамон, гвоздики й арабську гуму.

З тих часів, а головню з веселих часів відродження походить багато образів та штихів, на яких малюрі залюбки представляли сумні наслідки усіх бенкетів та п'яток. Ось нпр. на рисунку, що походить з 16-го віку і має назву „гробіянус“ видно „субітку“ студентів, що п'ють, співають та б'ються. Щоб виразніше представити, що артист думає про них, він представляє їх як блазнів та у вигляді звірят. Той учасник п'ятки, що найбільше випив і сидить під столом вомітує, має на згаданім образі голову сани. Свиню у тому часі (а то ще й тепер) вважали символом п'яниці.

Подібно представляє воміти як сумний наслідок обжорства та п'янства гравюра Теодора де Брі з 1550. р. На ній видно селянина, що по важкій праці забавляється п'янкою на Різдво, і якого підчас танцю нападують воміти, на згіршення цілого товариства.

Таксамо курення тютюну доводить тих, що не звикли до того, до вомітів. Бачимо це на образку малюра з 1660. р., який студента, що вомітує, бо курив, хоч не привик до того і не зміг, представляє у постаті блазня.

Сцени вомітів зустрічаємо також на старовинних грецьких посудках. На деяких видно, як жінка намагається допомогти і принести полегшу свого мужеві, що забавоту випив. Такі сцени на грецьких посудках свідчать про те, що й у старовинних греків такі сумні стани не були рідкі.

Врешті воміти, головню п'яниць, є предметом сатири та дотепів і карикатурних рисунків у наших часах, бо тепер алкоголь опанував ще ширші маси ніж це було давніше.

Тільки освіта й виховання запевняють майбутність Народу. Тимто не жалуймо датків на освітньо-виховну працю „Просвіти“!

ЧЕРЕВОМОВЦІ.

В цирку часто пописуються т. зв. черевомовці, що виходять на арену звичайно з усіма ляльками та псами. Підчас їх виступів публіка має вражіння, що черевомовець мовчить, а розмова, що вона її чує, йде поміж ляльками чи псами. В дійсності черевомовець говорить не рухаючи зовсім уст, а люди дивлячись на нерухоме лице „штукара“ і замкнені уста, мають вражіння, що це промовила лялька чи пес.

Черевомовці мають дар звукувати при помочі своєї волі відступ між голосовими струнами гортани, що їх дрягання викликає звук. Тому, черевомовець випускаючи через довільно улажені голосові струни, струю повітря, видихаючи з легенів, може говорити не набираючи відлиху довше ніж інші люди.

До успіху таких продукцій причиноється ще й те, що людське вухо доволі слабо розрізняє напрям, з якого походить звук.

ЕЛВГАНТ

в ЛЕВИЦЬНА І СКА, ЛЬВІВ, НОРДЕЦЬКОГО 51.

НЕСАМОВИТЕ ЗВІРЯТКО.

Хамелеон займає між звірятами, що змінюють барву шкіри перше місце щодо дивного способу свого життя. Тому не диво, що багато вісних природників присвятили свою увагу дослідженню над цим дивним звірятком.

Хамелеон — це мале звірятко, що належить до родини ящірок. Воно живе переважно над берегами Середземного моря, головню в Іспанії, також багато їх в південній Азії. Він живе майже виключно на деревах, по яких легко добирається, з гілляки на гілляку шукаючи за комахами, що є його поживою. Хамелеон не короткі але сильні ніжки і гнучкий хвіст, який також допомагає собі у мандрівці по шпалі дерев. На чолі має з боків двоє очей, що можуть порушатися незалежно одне від другого, праве в один бік, ліве в другий. Найбільшим особом хамелеона є його шкіра, що міняє всіми красками. Вона робить його невидим у кожному середовищі. Ця охоронна функція робить хамелеона невидим для комах, на які він полює і для звірят, що полюють на нього. Його ворухки очі дають йому змогу одначасно шукати за добичею на всі сторони. Коли комах наближаться до невидного хамелеона, тоді він висуває довгий липкий язик і швидким рухом ловить ним свою жертву та проковтує.

Ця шкіра є дуже пожиточна, бо нищить комах. Хамелеон має багато ворогів, серед яких на його смачне м'ясо. Полюють на нього змії, птахи, змії, а то й людина. Одначе хамелеон, це велика штука, бо його зміняє барву найкраще його ховає і робить невидим. Зате коли його вже заприпитали, тоді схопити його є зовсім легко. Як воно змінюється, хамелеон починає сичати і шипіти так, що прибирає майже вигляд змії, а шкіра стає майже прозора і грає всіми красками, які кидають предмети в оточенні.

Згідно з останніми дослідженнями на прикмету хамелеона змінити барву шкіри не залежить від його волі і потреби. Вона виступає наслідком подразнення шкіри світляними променями, а також красками, які кидають предмети в оточенні.

Оце все мотивує новий муніський паріт освіти, який запі" та що „дбає про засади чинності тієї ж

з польської преси.

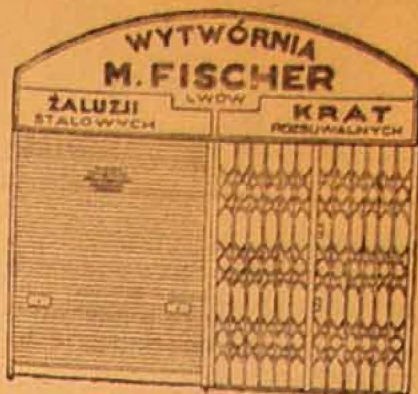
Що розвалює державу?

Варшавська „Газета Польська“ (ч. 217 з 9-го серпня п. р.) вмістила велику статтю про національний статут Чехословаччини, в якій між іншим написала:

„Треба ствердити, що чеський проект не має ніяких постанов про охорону національних територій окремих національних меншин і не передбачає відповідного до етнографічних умовин територіального поділу держави під адміністративним оглядом, як не признає правової особовості окремих національних груп. Нічого дивного, що навіть англійські політики, що не орієнтуються занадто добре у відносинах середньої Європи, мусіли признати цілу ту „статуту“ гру невластивою і недостатньою.“ Цей уступ дуже несподобався львівському „Слову Народовому“, яке дає до нього (ч. 229 з 10-го серпня п. р.) таку замітку: „Звідки „Газета Польська“ має ту певність, що англійські політики за рік не матимуть

тих самих претенсій до Польщі? „Правна особовість“ полякам у Чехословаччині потрібна не „правна особовість“, але змога життя і розвитку. „Правна особовість“ потрібна тим, що хочуть повалити Чехословаччину: німцям і тим, що хочуть розпарцувати Польщу: українцям!“

На нашу думку „Газета Польська“ правильно підходить до справи національного статуту в Чехословаччині. Вона тільки не договорює справи до кінця, а саме, що всі національні меншини у світі повинні мати право свободного національного розвитку. Треба признати правду і „Слову Народовому“, коли воно каже, що з подібними претензіями виступлять і українці в Польщі. Але „Слово Народове“ помиляється, якщо воно думає, що признання „правної особовості“ національній меншині розвалює державу. Власне у цій помилці вся суть злої національної політики, яка на всякий випадок не скріплює держави, якби „Слову Народовому“ здавалося.

ВУЛ. ФИЛИПА ШЛЯХЕРА 6

(давніше Шпитальна 38) — тел. 257-10

виконує роботи конструкторні, будівельні, мистецькі, залізані сходи як також усе, що входить в обсяг спеціальних. — СПЕЦІАЛЬНИЙ ВІДДІЛ СТАЛЕВИХ І АЖУРОВИХ РОЛЕТ.

Чистоту і свіжість тіла запам'ятайте собі ПУДЕР ПРОТИ ПОТУ SUDORYN (АП. КОВАЛЬСЬКИЙ)

Важливі наради дипломатів.

В ПАРИЖІ.

Мін. Бонне прийняв у вівторок німецького міністра в Парижі гр. Вельча, який прибув з Берліна на домагання французького міністра зовнішніх справ. Мін. Бонне обговорив з ним питання про положення в Європі і зокрема відбулася перед нарадою мін. Бонне і гр. Давиде, який перервав відпочинок до Парижа.

Брали з гр. Вельхом вважали доказом згоди французько-німецьких взаємин тому, що описав французький посол в Берліні Франс Понсе відвідав німецького заступника міністра закордонних справ фон Вайцзекера, який заступає за фон Рібентропа.

Ваша сповасть книжки запобігаємо через очищення раз або два на тиждень природною водою „Франциска Йосифа“. Спитайте лікаря.

В ЛЬОНДОНІ.

Гр. Чемберлен вернувся до Лондону, де він мав лікар спеціаліст ларинголог. До нього приїде в четвер мін. Галіфакс і мін. Макдональд з Мальти, де ще перебуває вертаю-

чись з Палестини. Прем. Чемберлен відбуде з ним наради.

Форін Офіс відвідав у вівторок совіський посол у Лондоні Майський і відбуде нараду з постійним державним підсекретарем закордонних справ. Описав відвідав Форін Офіс радник японської амбасад. Розмови мали інформаційний характер про події на Далекому Сході. Політичні кола підкреслюють, що ні СССР ні Японія не зверталися до Британії у справі посередництва ні британський уряд не давав ні одній стороні ніяких порад.

У ВАШИНГТОНІ.

Японський посол Сатто відвідав державного секретаря Гуллі і поінформував його про положення на Далекому Сході, зокрема про конфлікт на совісько-манжурському кордоні.

В РИМІ.

Французький шарже д'афер розмовляв у вівторок вечором з мін. Чіано. Французькі кола зазначають, що ця розмова не мала ніякого зв'язку з перерваними в травні п. р. французько-італійськими переговорами, лише у справі Іспанії. Більш зазначають, що пресові вістки неправдиві про достави з Франції для червоної Іспанії і перехід 8.000 осіб з Франції до Іспанії.

НОВИЙ РОЗПУЧЛИВИЙ НАСТУП У КАТАЛЬОНІ.

Міністерство оборони видало такий комунікат: Відділи східної армії на півдні від Барселони перейшли ріку Сегра, посуваючись далеко наперед, взяли багато полонених і здобули велику воєнну добычу.

Головна квартира національних військ видала комунікат, що новий наступ червоних військ здовж ріки Сегри на північ від Лериди стриманий. Червоні війська перейшли вночі ріку коло 10 км. на північ від Лериди коло села Манарген і здобули нечисленні становища військ ген. Франка. Всі їхні зусилля внаслідок протинаступу військ ген. Франка. Червоні війська вжили багато совіських повзів, але протиповзова артилерія стримала їх.

РОЗБИЛИ ВІДДІЛ ПОВСТАНЦІВ.

МЕКСИКА, ПАТ. Генерал, що командує федеральними військами на терені Сан Луїс Потосі, оголосив комунікат, із якого виходить, що відділ федеральних військ стрінув відділ, який творив особисту охорону ген. Седілла коло Куїдад, у віддалі яких 150 км. від Сан Луїс. У бою седілістів розбито. Особистий приятель ген. Седілла, який як збудований генерал був міністром хліборобства, виконував обов'язки його секретаря, був тяжко ранений і дістався в полон.

ЗБОМБАРДУВАЛИ ГОЛОВНУ КВАТИРУ КОМУНІСТІВ.

Японські літаки збомбардували столицю провінції Шенсі Сіян, що є головною квартирою VIII китайської комуністичної армії. Від бомб згинув багато делегатів VII конгресу китайської комуністичної армії. В конгресі брало участь 390 китайських делегатів, представників з Москви і комуністичних партій зах. Європи.

ЧАНКУФЕН ГОРИТЬ.

Райтер повідомляє з Юкі (Корея):

Місцевість Чанкуфен, що лежить під горою тієї самої назви, згоріла вчора вечором по бомбардуванні совіської артилерії, що було найнагальніше від початку воєнної акції.

ДИВЕРСІЯ БОЛЬШЕВИКІВ МІЖ МОНГОЛАМИ.

Політичні кола в Москві широко обговорюють диверсію, що її виконують емісарі Москви в порозумінні з китайським штабом у Монголії. Диверсія полягає на тому, що більшовицькі емісарі загострюють спори між монгольськими князями і військовими японськими колами. В останньому часі більшовицький агент Марголов, який шведяться в Монголії під прізвиськом Шін-Гав, отримав ки. Юна, члена монгольського уряду. Внаслідок виконано так зручно, що совіська пропаганда намагається ссинути вини за отроєння ки. Юна на японців. Кружляють погослови, що Марголов спричинив смерть монгольського князя Пана.

Далі більшовики поширюють від кількох днів вістку, що 450 воїнів з повним озброєнням з X-ої монгольської дивізії перейшло до китайців.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

ПРОМ-БАНК

Львів, Гродзівських 1/1, тел. 292-15 і 200-15

- 4) Сокаль, Косишська 38.
- 5) Станіславів, Місцевина 1
- 6) Стрий, Фруктиана 5.
- 7) Тернопіль, Тарнавського 6а.

Переговори лорда Рансімена у Празі.

Лорд Рансімен відвідав прем. Чехословаччини, який прийняв представників судето-німецької партії. Лорд Рансімен вислав уже в Празі місяця Рансімен поїде до Лондону, щоб особисто поговорити в деяких справах з прем. Чемберленом.

Міністер Гардіен пише у зв'язку з тими переговорами: „Англія ще раз вплинула на поведінку в середній Європі так, як це зробила в серпні 21. травня п. р. Тепер ще

раз виявила світові, головні німцям у Чехословаччині, що вона стоїть на становищі з 21. травня, що його засував прем. Чемберлен у палаті громад кажучи, що „головною журбою англійського уряду впливати так, щоб цей конфлікт розв'язати мирним шляхом. На місці лорда Рансімена погодилася і Німеччина і Чехословаччина. Тому, якщо не хочуть зрадити собі В. Британії — мусить відноситися з угою до заходів лорда Рансімена.“

Перемир'я в Іспанії?

„Стандарт“ пише, що нова перемога військ в останніх 10-ох днях змінила ситуацію в Іспанії. Чемберлен має намір запропонувати перемир'я між республіканською армією зні-

щена. Лондонські військові кола адогують, що барселонський уряд по цим погромі не має в руках ніяких аргументів. Тому вигадки у справі планованого Англією перемир'я в Іспанії дуже добрі.

резерв" у висоті 15 000 нагромадженого положенням на міжбанківському

лікар

моду шкірних, венеричних
та лікарської косметики

Роман Лисяк

6. приватний асистент д-ра Е. Дурделла
та лікар шкірно-венер. клініки ординує
при вул. Сикстуській 56.

ринку. — Ціни золота на лондонському ринку підскочили до 142-ох шилінгів і 3-ох пенсів за унцію. — Болдуїн з дружиною виїхав до Франції. — На автошлях Берлін—Штетин зупинилися три самоходи. Шість осіб важко ранені.

Зі судової сали.

21 ПІВ РОКУ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Від 25—29. м. м. відбулася перед трибуналом сир. суду замісцевого виділу в Сяноці розправа проти Романа Солтикевича, сина пароха з Ульожа, беззаконного повіту. Прокуратор призначив його до відповідальності за належність до О. У. Н. та за переховування сконфіскованих книжок і брошур. Дня 29. липня ц. р. засудив суд Романа Солтикевича на 2 і пів року в'язниці, зачисливши коло 9 місяців слідчого арешту, і відібрав громадянські права на 6 літ. Боронили: адвокат д-р Володимир Загайкевич з Перемишля і д-р Стефан Ванчицький зі Сянока.

КАРА СМЕРТІ НА ПОЛІЦІЯ ЗА ВБИВСТВО ПОШТОВОГО СЛУЖБОВИКА.

У вівторок 9. п. м. відбулася перед трибуналом окружного суду в Чорткові сенсаційна розправа проти М. Наконечного, б. поліцейського в Заїшиках за вбивство поштового службовика Миколи Когута. Підсудний заперечив свою вину. Свідки обтяжили підсудного. І так св. Август Гущонський, начальник поштового уряду в Заїшиках зізнав, що Когут перед смертю сказав ось-що: Підсудний прийшов тут до поштового уряду в год. 12-й і застукав до дверей, що я їх йому відчинив. Підсудний поламався, щоб відпочати. Одночасно дав мені їсти ковбасу, що була дуже гірка, мабуть запрова. По тих словах Когут помер. На питанні предсідника свідок заявив, що критичної мін було в сортирні, де працював Когут, понад 30000 зол.

В год. 8.30 вечором трибунал під проводом віцепрезидента Врубля засудив поліцейського Міхала Наконечного на кару смерті.

Почувши прилюд. Наконечний заломився і хотів утікати, але його притримали і відвели до в'язниці.

Посмертні згадки.

† ОСИП СТРУТИНСЬКИЙ.

Минулого тижня відвело громадянство старостівського передмістя Книгинина-Бельведеру на вічний спочинок одного із найкращих своїх членів бл. п. Осипа Струтинського. Немогуча коса підтягла ту молодшу квітку, що так рвалась до життя, що так дуже хотіла стати рожевою своєї Мамі.

Вродився бл. п. Осип 1914. р. Гімназію скінчив в роках 1925—1934. Описав в роках 1935—1937 був на теології, з якої виступив через гурму недовгу. Не зважаючи на своє слабосильне здоров'я, брав активну участь в громадянській праці. В роках 1931—1937 поринає у праці „Соколі“ й читальні „Просвіти“. Крім того в роках 1934—35 секретарює в Студентській Сесії. І волю добуває собі признання за безплатну, тижню працю. Всюди, де треба, з'являвся бл. п. Осип першим. Вже прикований до ліжка викантись далі громадянським життям, дає віра про те, щоб вчитись, щоб працювати. Але востаннєй інакше покермував його життя.

Мислє громадянство прощало бл. п. О. Струтинського величаво. В похоронах взяло участь коло 800 осіб з чотирма священниками. І в Судак від товаришів, біля читальні „Просвіти“ м-р Світний від місцевих установ. На похороні прощав проф. Дюкс від громадянства, а в. Пасічник від студентів. Книгинина-Бельведер, а з ним і цілий Станиславів стратив чимало в уладного часу В. Й. Ці

З кіна.

„КАСІНО“: „НЕВИДНЕ ПОДРУЖЖЯ“.

Мила та весела комедія, в якій молода подружка пара (прегарна блондинка Констанс Беннет і симпатичний красунь Гейрі Грант) по своїй „смерті“ в автомобільній катастрофі перебувають і далі на нашій землі та бавляться весело дошкульованням ближнім. Тому, що вони є нематеріальними духами і мають дар знати, коли їм треба, всі їх збитки минаються безкарно. Одначе найбільший їх „подвиг“ це зміна способу життя їх пуйки, який під їх впливом і примусом із звичайного сірого зідача хліба став гулякою та епікурейцем.

В додатку знимки з побуту англійської королівської пари. Багато глядачів критикує промах живи президента Франції Лебена, яка при привітанні англійської королеви зробила перед нею двірський „диг“, забувши мабуть, що її чоловік є сувереном Франції. Як кажуть — у Франції панує з цього приводу велике згіршення.

В кожному читальню, в кожному кооперативу й іншу установу та взагалі в кожному свідому хаті ювілейні образи „Просвіти“!

Дописи.

ПЕРЕГІНСЬКО, ПІДЛУТЕ, ОСМОЛОДА.

Ювілейні торжества. Дня 28. липня 1938, субота в день св. Володимира відбулися у нас чергове свято Хрещення України. До нього долучилося ще храмове свято першої св. Володимира Вел. на Осмолоді і на восторі уродин Із Високопресвященства Митрополита Кир Андрія, що перебуває тепер на відпочинку в Підлуті. Те потрійне свято почалося торжественною Службою Божою, яку відправив Вар. о. Петро Патріло, теперішній парох і декан Перегінського. Діаконом Вар. о. Марія Фарміа, псаломщик Ос. Василішук на Каминці та діакон Лев Куденіа. Співав хор дітяч з восторок Ос. Службовиць в Перегінську під проводом с. Пеллії. Невеличку церковцю антовали місцеві мешканці ліжувачі та гооті в Перегінську. Коротку, адемію проповідь викололи Вар. о. Остап Остерняк. В ній озвучав він ласку постать великого князя української землі і одночасно князя Хресто, св. Володимира Вел. і вказуючи на нього як на зразок ретного християнина заслужив присутніх передусім зберігати безлітний окарб віри в Бога та любови до своєї землі і народу. Описав всі вібрані перебіли в Осмолоді до Підлутого і тут біля хатрової палати відбулося друга половина свята. Перед самими дверима палати утанували сиділаві предоставники Перегінська зі своїм парохом на чолі та з хлібом і сіллю в руках, а за ними анос жінки і дітвори. Коли в дверях показався постать нашого улюбленого Владика, хор дітяч привітав його співом „Многом літа!“, а о. парох П. Патріло короткою промовою, в якій на вступі привітав Із Високопресвященством в приїзді на відпочинку, так заслужений, особливо цього року, після відомого випадку змалою збоги. Описав, складаючи широкосердечні побажання в нагоди уродин, промовив казав: „Вірно, свято віримо, що діло, на яке віримо в данім переказом дав благословення св. Андрія Первозванного, діло, якого довершив 950 літ тому великий наш князь, „принципостольський“ Володимир, що діло це, перебуваючи останню пробу, ще за Валуго життя, за Валуго благословенням, під Валуго оофором закінчилося на цілії України і там, де сьогодні ще сатава парох, всі одніми устанами, одним серцем славитиуть триднинного Бога“. Закінчуєчи, кликав: „Святителю Божий — молись за нас! Пастирю добрий, ведіть нас! Владико великий, намагайте нас! На Ваші слова готові ми на всі трудно, всі подвиги для добра нашої св. Церкви, для добре шшого бідного народу. На много літа Владико! Слава нашому доброму Архиресві, нашому великому Отрададєнці! Слава!“ „Слава!“ — кликнули ошодушно всі вібрані. „Слава!“ — підхопили і сині підлутотські верхи, що впродовж 250-ти літ бачили й встали у себе кожною вме владнику, але такого улюбленого, як Кир Андрія ніколи ще не бачили і не скоро мабуть побачать. Потім прийшли на чергу прості, правда, але менше ширі і шорудливі привіти, що їх саливали найотарні віком, сиділаві предоставники Перегінська, радіючи, що лєсто в них шєра, може востаннє, має нагоду глануть в батьківські добрічі оці свого теж молодшого Владика і Пана. За ними пішли привіти, деклямації „наших найменших“, хороні прохуції та гуртові вирази здоровки службовиць в Перегінську під проводом агаданой вме рая с. Пеллії, за які вібрані нагородили Із оспєсками, а улюблений Батько і Описан сотєль юнших дітей — обраличилими та цукорками. Це святоме свято залічило безшєрєтно в серцях тих невинних діточок глибокий олід і вони довго носитимуть у своїх серцях мнєий спомина про доброго дітєса Владика!

Очевидець.

Спорт.

„РУСАЛКА“ ЗДОБУЛА ЧАШУ ЗОЛОЧЕВА.

РУСАЛКА—Ж. Т. Г. С. 7:1 (2:1).

В неділю 7. п. м. грала золотіська Русалка останній матч за чашу Орбу. В цьому турнірі, як відомо брали участь усі 4 золотіські дружини, а тому наймолодша віком українська Русалка. Чашу несподівано здобула українська дружина. Несподівано, бо ніхто не міг сподіватися, що недавній кандидат на мистця тернопільської А-класи Яніна програє в новиком Ц-класі, або що Русалка здатесь зрєдсувати зі сильною фабричною дружиною Орб. Останній матч був уже звичайною формальністю, бо ЖТГС — це найслабша дружина в Золотічє.

Гра велась в перших хвиликах вирізняла, при чому Русалка має сильного пєха у використуванні підворітних ситуацій. Щойно у 21 хв. Кавасовський (Русалка) здобуває прєгарно далєким стрілом у віконше перші ворота. Жидіська дружина реванжується воротами, здобутими в 21 хв. з карного. В 41 хв. Строчан стріляє другі ворота. У другій половині ЖТГС випадає зовсім зі сил і дає собі стріляти 5 голів зі стрілаї Косаревиця (2), Богонюка, Ваня і Строчана.

28. п. м. Русалка грає свій перший матч за мистєство Ц-класи з брідським Соколом у Бродях. 18. вересня грає Русалка в себе з тернопільською Метою і 25. вересня з ЖРКС-ом у Тернополі. Сподіємось, що на мистєцьких метках змагуні Русалки виявлять меншеє запалу і амбіції, як підчас турніру та здобудуть мистєцтво.

БОКС.

Ріміні: ПОЛЬША—ІТАЛІЯ 11:8.

Цей ансид є справжньою несподіванкою, бо противником польської дружини була друга дружина Італії, яка в деяких випадках перевищала першу. Несподіванкою була програма мистця Європи Колочинського.

Нові книжки и журнали.

Zenon Poray Peleński POLITYKA UNDO w związku autonomistycznej deklaracji Centralnego Komitetu UNDO z dnia 7. maja 1938 r. Nakładem Spółdzielni Wydawniczej „Nasze Slovo”. Lwów, 1938.

Театри.

Великий Театр:

Четвер 11. 8. год. 8. веч. „Шестий поворот”.
Пятница 12. 8. год. 8. веч. „Люди на крыльях”.
Субота 13. 8. год. 8. веч. „Встретимся завтра”.

Театр Різноманитностей:

Від поведіла 11. 7. веч. пєчєний
Український Народний Театр ім. М. Садовського.

ДЕЛЯТИН:

11. 8. Гетьман Подуботок.
12. 8. Мазєпа.

НАДВІРНА:

13. 8. Пєла Бєсєкєду.
17. 8. Чєсна Сузєлєна.
18. 8. Пан Таардєвський.
19. 8. Мазєпа.
20. 8. Гетьман Подуботок.

Український Нар. Театр ім. І. Тєєлєвєна.

КОСІВ:

11. 8. Шалєна Лєєла.

КУТИ:

12. 8. Орфєй у пєзєлі.
13. 8. Шалєна Лєєла.
14. 8. Орєлєна.

Рєпрєзєнтєційний цирє Стєпанєвський (вул. Пєлєчинська).

Чєтєрє, 11. 8. двє вистєви: в год. 4.30 по-пол. і 8.30 веч.

Пєтєницє, 12. 8. одна вистєва в год. 8.30 вечєром.

Суботє, 13. 8. двє вистєви: в год. 4.30 по-пол. і 8.30 веч.

Нєдєлє, 14. 8. двє вистєви: в год. 4.30 по-пол. і 8.30 веч.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави”; „Пєлєніє кєчє”.

АПОЛєО: „Кєліф іє Баєлєду” з Нєї Кєлєтєром.

АТЛєАНТИК: „У пєстєці”, „Дєлєтєлє-мєн вєрєтє жєнє”.

Don't miss the new book by the author of the best-selling *The Secret of the Sahara* and *The Secret of the Desert*...